

A "Nyelvészeti tanulmányok 1980" jól megszerkesztett, mindannyiunk számára követendő, módszertanilag jól átgondolt cikkek gyűjteménye. Nemzetközi mércével is bárhol, a világ bármely sarkában megállja a helyét.

SZABÓ T. ÁDÁM

Földrajzi nevek a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Levéltár kéziratos térképein A--Zs

A B-A-Z. megyei Levéltár a Borsodi Levéltári Füzetek 6--9. kötetenként jelentette meg ezt a sorozatot. Első kötet: A--B /Miskolc, 1977., 113 l./, második kötet: C--J /uo., 1978., 144 l./, harmadik kötet: K--R /uo., 1979., 158 l./, negyedik kötet: S--Zs /uo., 1979. 178 l./.

A kötetekben alfabetikus sorrendben találjuk a megyéhez tartozó helységeket, illetőleg a hozzájuk tartozó földrajzi neveket. 1428 térképet kellett átnézni ahhoz, hogy az anyagot közlétegyék. Így tehát ugyanaz a földrajzi név többször is előfordul. Ez azonban nem jelent ismétlést, mert így az esetleges alakváltozatokat is megismerhetjük. Mivel a levéltár földrajzinév-anyaga a XVIII. századtól egészen a XX. század elejéig így közkinccsé vált, kétszáz évre visszamenően vizsgálhatjuk a neveket. Minden helységnév mellett ott van a megyenév is az 1918-i állapotnak megfelelően /Borsod, Abaúj-Torna, Gömör-Kishont, Zemplén/. Néhány helység azóta Heveshez került, de a szerkesztő ezeknek a földrajzi nevét is közölte. Utal a névváltozatokra is, mivel azóta több helység egyesült, vagy épp más községhez, városhoz csatolták. Így pl. Bolyok anyagát Ózdnál találjuk meg. Ez kissé megnehezíti azoknak a munkáját, akik ezt a névtárat használni akarják, tudniillik nem tudjuk, hogy egy-egy név Ózdhoz vagy Bolyokhoz tartozott-e.

Sok nagy átnézetű térkép van a levéltárban, ezek több község neveit hozzák. Az adattár így könnyen megtéveszthet minket, mert pl. a Hór-patakot feltünteteti Cserépváraljánál és Szomolyánál is, holott ez a patak még csak nem is érinti e két község határát. Mindez óvatosságra int. A levéltár ezt a sorozatot segédanyagnak szánta. A térképek állaga többnyire gyenge, s további használatától teljesen tönkremehetnek.

Minden egyes adat mellett megtaláljuk a térkép készítésének a pontos /néha csak hozzávetőleges/ idejét, valamint a levéltári jelzetet. A neveket az eredeti helyesírásban találjuk, a népnyelvi adatokat az eredeti lejegyzésnek megfelelően tartalmazza az adattár /mellyéke, lapossa, réttye stb./. Az természetes, hogy torz/ított/ nevek is előfordulnak. Ennek oka részben a félrehallás, részben, hogy a térképészek nem voltak magyar anyanyelvűek. Sőt még a tudálékosság is előfordul: a szomolyai Cseresz-lyukat Csörsz-lyuknak is írják.

Mindenképpen úttörő feladatot vállalt magára a levéltár a névanyag megjelentetésével, noha nagyon jól tudta, hogy a pionírok dolga sohasem könnyű. Ebből a szempontból utat és irányt mutathat más megyék levéltárainak is. Elsősorban a kezdeményezést emeljük ki. A Borsodi Levéltári Füzetek 2. számaként jelent meg a térképkatalógus, a 6--9. számban e "térképek helyneveinek katalógusszerű gyűjteménye" -- írja a szerkesztő. Ezt sikerült is elérniök.

Seres Péterné, a szerkesztő avatott kézzel és körültekintő gondossággal végezte munkáját. Ugyanez elmondható Kováts Dánielről is, aki a Zemplén megyei anyag közlétevéje volt.

-er la-